

Głównym celem projektu jest ustalenie, w jakim stopniu styl życia, którego podstawowym wskaźnikiem będą gusty muzyczne, jest w Polsce czynnikiem stratyfikacji społecznej. Projekt zakłada przeprowadzenie badania empirycznego, łączącego metody ilościowe i jakościowe. W debatach na temat stratyfikacji kultury gusty muzyczne pełnią szczególną rolę. Jak zauważa Bourdieu (2005), to właśnie muzyka najlepiej odzwierciedla analogie pomiędzy zachowaniami kulturalnymi, a hierarchią klasową: „*nic nie klasyfikuje tak jednoznacznie jak gusty muzyczne*”. W ślad za twierdzeniami Webera (1968) i Bourdieu (1984) zakładamy, że porządek społeczny jest warunkowany w pierwszej kolejności poprzez porządek ekonomiczny. Zarazem kultura nie jest tylko dodatkiem do pozycji klasowych. Podstawowe pytania badawcze ogniskują się wokół określenia mechanizmów, poprzez które czynniki kulturowe przenikają i wpływają na systemy rynkowe określając szanse życiowe jednostek.

W badaniu analizowany będzie wpływ czynników takich jak rodzina, szkoła, kontakty towarzyskie, wybór małżonka na kształtowanie się gustów muzycznych, oraz wpływ nabytych preferencji na zmianę pozycji społecznej jednostki - np. oddziaływanie na prestiż, podnoszenie samooceny i zwiększenie szans przechodzenia do wyższych stanowisk. Chcemy także ustalić, czy potwierdzenie znajduje stereotypowa opinia, że muzyka klasyczna to domena elit, a disco polo jest muzyką słabo wykształconych mieszkańców wsi? Czy Polacy mają tendencje do oceny innych na podstawie ich wyborów muzycznych – czy jest to czynnik pozwalający zidentyfikować osoby im bliskie, lub obce? Dochodzi do tego kwestia aspiracji do wyższych pozycji społecznych: w jakim stopniu ludzie świadomie lub nieświadomie manipulują własnym wizerunkiem, demonstrując innym własne gusta lub praktyki muzyczne. Przykładowo, czy chodzą do opery po to, by ich tam widziano lub wysyłają dzieci do szkół muzycznych, bo zależy im, żeby zaliczano ich do rodzin obytych z kulturą?

Na potrzeby projektu przyjęte zostało szerokie rozumienie aktywności muzycznych, które do grona analizowanych praktyk zalicza nie tylko najbardziej typowe sposoby kontaktu z muzyką (tj. słuchanie muzyki, granie na instrumencie, śpiewanie, uczestnictwo w wydarzeniach muzycznych itd.), ale też takie formy kontaktu jak taniec, balet, teatr czy film. W toku badania analizowane będą preferencje („lubienie” muzyki), faktyczne wzory aktywności, oraz wiedza – chodzi tu m.in. o sprawdzenie, na ile respondenci faktycznie znają utwory reprezentujące podstawowe gatunki czy wybranych wykonawców.

Badanie empiryczne będzie realizowane na ogólnopolskiej, reprezentatywnej próbie losowej. Pogłębieniem modułu ilościowego będzie badanie jakościowe, przeprowadzone na wybranych kategoriach społecznych – wśród elit kulturalnych, pracowników umysłowych niższego szczebla (m.in. urzędnicy, nauczyciele szkół podstawowych) oraz robotników i rolników, metodą studium rodziny. W zamierzeniu autorów ma to być kontynuacja wcześniejszego projektu, dotyczącego związku między stratyfikacją społeczną, a stylem życia (rozpatrywanego pod kątem wzorów jedzenia), finansowanego przez NCN w latach 2013-2016 („Wzory jedzenia, style życia a stratyfikacja społeczna: perspektywa porównawcza” - UMO-2011/03/B/HS6/03983). Zależności między stratyfikacją społeczną a stylem życia w Polsce nie były jak dotąd badane na tyle dogłębnie i szczegółowo, jak miało to miejsce we Francji czy w krajach skandynawskich, realizacja przedstawianego badania stanowiłaby więc krok w kierunku uchwycenia złożonego syndromu tych zjawisk.